

IM.STEFANA

**FUNDACJA
BATOREGO**

ul. Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. 22 536 02 00
fax 22 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

Warszawa, 9 kwietnia 2020

Stanowisko Zespołów Ekspertów Prawnych i Wyborczych Fundacji Batorego w sprawie wyborów korespondencyjnych

Nie ma obecnie ważniejszego zadania niż opanowanie pandemii koronawirusa i zapewnienie bezpieczeństwa obywateli, w szczególności – pracowników ochrony zdrowia oraz osób najbardziej narażonych na konsekwencje zakażenia. Sprawność polskiego państwa poznamy nie po tym, czy uda się zorganizować wybory prezydenckie w planowanym początkowo terminie, ale po tym, jak będą działać szpitale, jak łatwo dostępna będzie niezbędna aparatura medyczna i środki ochrony, jak bardzo uda się ograniczyć społeczne i gospodarcze konsekwencje kryzysu.

Propozycja organizacji korespondencyjnych wyborów Prezydenta RP w maju br. sprowadza realne zagrożenie dla zdrowia, a nawet życia wyborców, pracowników Poczty Polskiej i członków komisji wyborczych. Brak lokali wyborczych niewiele zmienia w tym zakresie. Po raz kolejny apelujemy o to, by wysłuchać opinii lekarzy i epidemiologów – jednoznacznie wskazują one, że w maju pandemia będzie jeszcze trwała i powszechne wybory mogą zniweczyć dotychczasowe próby ograniczenia jej zasięgu (warto wziąć pod rozwagę przykład niedawnych wyborów samorządowych we Francji). Zwracamy uwagę, że w coraz większej liczbie państw na świecie wybory i referenda przypadające w okresie epidemii są przesuwane ze względów bezpieczeństwa.

Nowa formuła organizacji wyborów została wprowadzona dla doraźnych politycznych korzyści i w niedopuszczalnym trybie z naruszeniem podstawowych standardów państwa demokratycznego. Jakikolwiek zmiany reguł wprowadzane tak krótko przed wyborami i bez powszechnej zgody, przyczyniają się do destrukcji demokracji. Uchwalone przez Sejm nowe regulacje są niejasne i w znacznym stopniu uzależniają wybory od administracji rządowej. Głosowanie w tym trybie nie będzie spełniać demokratycznych standardów. Wątpimy też, że uda się je właściwie przygotować w tak krótkim czasie, aby zagwarantować tajność, równość i bezpośredniość głosowania i zapobiec nadużyciom – jeszcze w maju. W obecnej sytuacji nie ma też szans na prowadzenie kampanii wyborczej na równych warunkach, a jest to niezbędny warunek uczciwych wyborów.

Przeprowadzone w tych warunkach wybory nie staną się żadnym „świętem demokracji”. Ich wyniki będą z pewnością kwestionowane, a wybrany w nich Prezydent RP – pozbawiony niezbędnej dla głowy państwa legitymizacji. To osłabi Polskę, niezależnie od tego, kto ostatecznie weźmie udział w wyborach i kto je wygra.

Konstytucja RP stwarza możliwości przesunięcia terminu głosowania. Apelujemy o to, żeby z nich skorzystać.

Zespół Ekspertów Prawnych Fundacji im. Stefana Batorego:

dr hab. Piotr Bogdanowicz, Katedra Prawa Europejskiego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

Łukasz Bojarski, prezes zarządu Instytutu Prawa i Społeczeństwa INPRiS, były członek Krajowej Rady Sądownictwa

Jacek Czaja, prezes Towarzystwa Prawniczego w Lublinie, były wiceminister sprawiedliwości

dr hab. Monika Florczak-Wątor, profesor w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego

Jarosław Gwizdak, prawnik, działacz społeczny, członek Zarządu Instytutu Prawa i Społeczeństwa INPRIS

dr Wojciech Jasiński, adiunkt w Katedrze Postępowania Karnego Uniwersytetu Wrocławskiego

dr Piotr Kładoczny, Katedra Prawa Karnego Uniwersytetu Warszawskiego, sekretarz zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

Magdalena Mierzewska-Krzyżanowska, radca prawny, pracowała jako prawnik w Kancelarii Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, a także w latach 1993 – 1998 jako prawnik w Sekretariacie Europejskiej Komisji Praw Człowieka

dr hab. Marcin Matczak, profesor w Katedrze Filozofii Prawa i Nauki o Państwie Uniwersytetu Warszawskiego, partner w Kancelarii Domański Zakrzewski Palinka sp. k.

dr hab. Tomasz Pietrzykowski, profesor w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Uniwersytetu Śląskiego

dr Anna Śledzińska-Simon, adiunkt w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Wrocławskiego

dr Tomasz Zalański, członek zarządu Stowarzyszenia im. prof. Zbigniewa Hołdy, Kancelaria Domański Zakrzewski Palinka sp.k.

prof. dr hab. Fryderyk Zoll, Katedra Prawa Cywilnego Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesor Uniwersytetu w Osnabrück

Zespół Ekspertów Prawnych działający przy Fundacji im. Stefana Batorego zajmuje się oceną przygotowywanych przez rząd i parlament zmian prawnych dotyczących ustroju państwa oraz miejsca instytucji publicznych i obywatelskich w systemie prawa. Członkowie Zespołu prowadzą monitoring projektów aktów prawnych, analizując je przede wszystkim pod kątem zgodności wprowadzanych rozwiązań z Konstytucją RP, normami międzynarodowymi i demokratycznymi standardami państwa prawa. Oceniają też stopień ingerencji przepisów w prawa człowieka i obywatela oraz kierunek zmian ustrojowych, jaki wytycza stanowione prawo.

Zespół Ekspertów Wyborczych Fundacji im. Stefana Batorego

dr hab. Mikołaj Cześniak, profesor Uniwersytetu SWPS, dyrektor Instytutu Nauk Społecznych SWPS, członek Zarządu Fundacji im. Stefana Batorego

dr hab. Jarosław Flis, Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego

dr Adam Gendźwill, adiunkt w Katedrze Rozwoju i Polityki Lokalnej na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego

dr hab. Jacek Haman, Zakład Statystyki, Demografii i Socjologii Matematycznej, Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego

dr Anna Materska-Sosnowska, Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego, członek Zarządu Fundacji im. Stefana Batorego

dr hab. Bartłomiej Nowotarski, profesor Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Katedra Filozofii i Historii Gospodarczej

prof. dr hab. Jacek Raciborski, Zakład Socjologii Polityki, Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego

prof. dr hab. Andrzej Rychard, dyrektor Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk

Zespół Ekspertów Wyborczych działający przy Fundacji im. Stefana Batorego zajmuje się analizą prawa wyborczego przedstawiając propozycje zmiany w prawie i praktyce organizacji wyborów w kierunku zwiększenia uczestnictwa w wyborach i podniesienia reprezentatywności wyników wyborczych.